

HADİS DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

7. HADİS DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

7.1. GİRİŞ

Hadis, Hz. Muhammed'in söz ve öğretilerini, davranış ve uygulamalarını konu edinen bir ilim dalıdır. İslam dininin doğru anlaşılması ve doğru öğrenilmesinde, Hz. Muhammed'in örnek insan oluşunun sağlıklı bir şekilde bilinip kavranması son derece önemlidir. Kur'an'la beraber dinî hayatımızın temel alt yapısını oluşturan hadis ve sünnet, bireylerin ve özellikle ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin sağlıklı bir ahlaki kişiliğe kavuşmalarında da zengin bir kaynaktır.

Hadis, geçmişte olduğu gibi günümüzde de dinî kültürün pek çok konusunu bünyesinde barındırmaktadır. Bu yüzden meslek alanı itibarıyla toplumla sürekli diyalog içinde bulunacak din görevlilerinin, bu alanda doğru bilgiye herkesten daha çok ihtiyacı olduğu açıktır.

Bu dersin öğretim programında, hadis ve sünnetin kavramsal düzeyde tanımlanması, tarihî süreç içerisindeki gelişiminin tanıtılması, dinî kültür içindeki yerinin ve toplum hayatındaki öneminin kavratılması amaçlanmıştır. Ayrıca her ünitenin sonunda öğrencilerin mesleki açıdan yetişmelerine yönelik "Okuma Metni" başlığı altında hadislere yer verilmiştir. Bu hadis metinleri ünitenin konusu olarak işlenecektir. Programın hazırlanmasında hadis ve ilgili bilim dallarında üretilen bilimsel bilgiler göz önünde bulundurulmuştur.

İmam-Hatip Liselerinin XI. sınıflarında okutulacak bu öğretim programında, 6 ünite yer almaktadır.

7.2. GENEL AMAÇLAR

Hadis dersini alan öğrenciler;

1. Hz. Muhammed'in Kur'an-ı Kerim'deki konumunu kavrar.
2. Hadis ilmi ile ilgili temel kavramları bilir.
3. Hadis ilmi ve bu ilmin tarihî süreç içindeki gelişimini kavrar.
4. Hadislerin kaynağına, ravi sayısına ve derecesine göre tasnifini yapar.
5. Hz. Muhammed'in sünnetini yerel ve evrensel boyutu ile kavrar.
6. Dinin anlaşılması ve yorumlanmasında hadis ve sünnetin önemini kavrar.
7. Hz. Muhammed'e atfedilen rivayetlerin sağlıklı olup olmadıklarını kavrar.
8. Hz. Muhammed'in sünnetinde biçim öz ilişkisinin olduğunu kavrar.
9. Hadisleri güncel olayların ışığında yorumlar.
10. Meslek hayatında karşılaşacağı hadislerle ilgili sorunların farkında olur.
11. Sünnet ve hadis metinlerini sağlıklı bir şekilde yorumlayarak mesleğinde uygular.

7.3. ÜNİTELER

Kur'an'a Göre Hz. Muhammed'in Konumu: Kur'an, getirdiği değerler ile insanlık için bir kurtuluş vesilesi olmuştur. Bu değerlerin, insanlara ulaştırılması noktasında Hz. Muhammed'in konumunun iyi bilinmesi gerekir.

Bu ünite Hz. Muhammed'in beşeri yönü, peygamberlik yönü ve kendisine gelen vahiyleri insanlara nasıl tebliğ ettiği Kur'an ayetleri çerçevesinde açıklanacaktır. Ayrıca bu ünite öğrencilerin; Hz. Muhammed'e Kur'an'ın öngördüğü itaatın gerekliliğinin öğretilmesi amaçlanmıştır. Bu ünite aynı zamanda diğer üniteler için de zemin oluşturmaktadır. Ünitenin sonunda yer alan imanla ilgili hadis metinleri de Hz. Peygamberin imana dair sözlerinin bilinmesi açısından öğrenime konu edilmiştir.

Hadis İlmi ve Temel Kavramları: Her disiplinin olduğu gibi hadis ilminin de kendine özgü kelime ve temel kavramları vardır. Bu kavramlar bazen birbirine yakın olmakla birlikte farklı anlamlar içerir. Hadis ilminin temel kavramları olan hadis, sünnet, eser, haber, ravi, rivayet, senet-isnad, metin, tarik, cerh ve ta'dil kavramlarının bilinmesi hadis ilminin ve hadis usulünün anlaşılmasına yardımcı olacaktır. Ayrıca bu ünite, hadis ilminin konusu ve önemi ile hadis ve

sünnet arasındaki fark da açıklanacaktır. Ünite sonunda verilen hadis metinleri ile öğrencilere hadisleri yorumlama ve hadislerden değer üretme yeteneği kazandırılmak istenmiştir.

Hadis Tarihi: Hadis ilminin kendine özgü tarihi gelişimi vardır. Hadis ilminin tarihi Hz. Muhammed'in peygamber olması ile başlamış sahabe ve tabiin döneminde bu gelişim devam etmiştir. Hadislerin bugünkü şekli ile kitap haline gelmesine temel teşkil eden tedvin ve tasnif faaliyetleri hadis tarihinde önemli bir yere sahiptir. Hadislerin bir araya getirilmesine yönelik tedvin, toplanan hadisleri konularına göre kitaplaştırmak için yapılan tasnif faaliyetleri de bu sürecin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Üniteye hadis usulünün doğuş ve gelişim sürecinin özelliklerine göre öğrenilmesi ve bu gelişmeler sonucu ortaya çıkan temel hadis kaynakları hakkında daha sağlıklı bilgiler edinilmesi amaçlanmıştır.

Güzel ahlakı tamamlamak için gönderilen Hz. Muhammed'in ahlakla ilgili hadisleri de bu üniteye öğretime konu yapılmıştır.

Hadis Çeşitleri: Hadisler, kaynaklarına, ravi sayılarına ve sıhhat derecelerine göre değişik şekillerde isimlendirilmektedir. Kutsi, merfu, mevkuf ve maktu hadisler, hadis literatürünün kaynaklarına göre hadis çeşitleri arasında yer almaktadır. Mütevatir ve ahad hadislerin ravi sayılarına göre isimlendirildiklerini bilmek, Hz. Muhammed'e isnat edilen sözlerin tespiti açısından önemlidir. Tarihî süreçte sahih, hasen ve zayıf olarak isimlendirilen hadislerin bu şekilde nitelendirilmelerinde ölçü alınan kriterlerin öğrenilmesi, İslam dininin anlaşılması ve yorumlanmasında Hz. Peygamber'in gereği gibi tanınması ve tanıtılmasında çok önemli bir problem olan mevzu (uydurma) hadislerin ortaya çıkış nedenlerini, uydurma hadislerin zararlarını ve geçmişte uydurma hadis faaliyetlerine karşı alınan önlemlerin neler olduğunun bilinmesi açısından önemlidir. Bu üniteye sözü edilen konular Hz. Peygamber ve hadisler hakkında öğrencilerin sağlıklı bilgi elde etmelerine katkı sağlayacaktır. Bu üniteye sosyal hayata çok önem veren Hz. Peygamber'in bununla ilgili hadislerinden bir kısmı da öğretilecektir.

Hadislerin Tahlil ve Tenkidi: Her ne kadar hadis ilminin bugünkü şekli ile bir ilim dalı haline gelmesi daha sonraki dönemlerde olsa da hadislerin tahlil ve tenkidi meselesi Hz. Peygamber dönemine kadar dayanmaktadır. Başta Hz. Ömer olmak üzere birçok sahabe daha o dönemde, Hz. Peygamber'den bir söz rivayet eden kimseye hadisin doğruluğunu tespite yönelik çeşitli sorular sorarlar ve alınan cevaplardan ikna olduklarında bu rivayeti kabul ederlerdi. Bu hassas anlayış sonraki dönemlerde daha da gelişerek Hz. Peygamber'den nakledilen hadisleri tahlil ve tenkide yönelik gerek ravilerle ve gerekse hadisin metni açısından değişik hadis değerlendirme kriterleri ortaya çıkarmıştır. Özellikle senet tespitinde önemli bir yeri olan ravinin adalet ve zabtının belirlenmesi metin tenkidinde ise hadis metninin ifadelerindeki tutarlılık, Kur'an'a uygunluğu, sahih sünnetle çelişmemesi ve tarihi verilere uygunluk gibi hususları bilmek de bu ünitenin önemli amaçlarından. Bu ünite ile öğrencilerin gerek senet ve gerekse metin tahlil ve tenkidi ile ilgili kriterleri bilmesi ve bunları gücü nispetinde kullanması amaçlanmıştır. Bu ünitenin sonunda verilen Hz. Muhammed'in bilgi ile ilgili bazı hadisleri de öğretime konu yapılmıştır.

Hadis ve Sünnetin Anlaşılması: İslam'ın anlaşılması ve yorumlanmasında hadis ve sünnetin anlaşılması önemli bir yer alır. Özellikle hadis ve sünnetin anlaşılmasını konu edinen; "garibu'l-hadis, muhtelifü'l-hadis, fikhu'l-hadis ve esbab-u vürudi'l-hadis" gibi hadisin genel bilgi alanlarına bu üniteye yer verilmiştir. Hadis ve sünnetin anlaşılmasında modern bilimlerin katkısı hakkında bilgilenmek de önemli bir husustur. Dinin kaynağı olması bakımından hadis ve sünnetin değeri ile ilgili; hadis ve sünnetin bağlayıcılığının bilinmesi, hadis ve sünnetin anlaşılmasında bütüncül yaklaşımın önemi, hadislerin yerel ve evrensel niteliğinin bilinmesi gibi hususlar da bu ünitenin konuları arasında yer almaktadır. Hz. Peygamberin doğru bir şekilde anlaşılması ve onun sünnetine tabi olunması açısından örnek alma ile taklit etme arasındaki farkı ayırt etmek de ünitenin temel amaçları arasında yer almaktadır. Bu üniteye ayrıca Hz. Peygamber'in, alışverişle ilgili hadislerine de yer verilmiştir.

7.4. HADİS DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTELER KAZANIM SAYILARI VE SÜRELERİ

ÜNİTE ADI	KAZANIM SAYISI	SÜRE/DERS SAATİ	ORAN (%)
I-Kur'an'a Göre Hz. Muhammed'in Konumu	6	10	13,88
II-Hadis İlmî ve Temel Kavramları	4	12	16,66
III-Hadis Tarihi	9	12	16,66
IV-Hadis Çeşitleri	8	14	19,44
V-Hadislerin Tahlil ve Tenkidi	4	10	13,88
VI-Hadis ve Sünnetin Anlaşılması	7	14	19,44
Toplam	38	72	100

Not: Ders saatleri, ünite açılımları ve kazanımlar birlikte düşünülerek belirlenmiştir.

7.5. HADİS DERSİ DERS KİTABI FORMA SAYISI

SINIF	KİTAP BOYUTU	FORMA SAYISI
11	19,5 x 27,5	8-12

7.6. HADİS DERSİ PROGRAMI ÜNİTE AÇILIMLARI, KAZANIMLAR, ETKİNLİK ÖRNEKLERİ VE AÇIKLAMALAR TABLOSU

ÜNİTE I		11. SINIF	
	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
KUR'AN'A GÖRE HZ. MUHAMMED'İN KONUMU	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hz. Muhammed'in beşerî yönüne dair Kur'an'dan örnekler verir. 2. Hz. Muhammed'i diğer insanlardan ayıran özelliğin vahiy alması olduğunu bilir. 3. Hz. Muhammed'in peygamberlik yönünü ayetlerle açıklar. 4. Hz. Muhammed'in en önemli görevinin aldığı vahyi insanlara aynen iletmek olduğunu kavrar. 5. Hz. Muhammed'in Kur'an'ı açıklamasının bir peygamberlik görevi olduğunu fark eder. 6. Hz. Muhammed'e itaatin gerekliliğini ayetlerle açıklar. 	<p> Vahiy Alan Beşer: Kur'an-ı Kerim'de Hz. Muhammed'in bir beşer ve peygamber olarak zikredildiği (10/Yunus, 12; 18/Kehf, 110; 41/Fussilet, 6; 7/A'râf 203; 21/Enbiyâ, 34; 39/Zümer, 30; 25/Furkan, 7) ayetler tahtaya yansıtılır. Ayrıca Allah'ın peygamberleri neden meleklerden (6/En'âm, 8-9; 17/İsrâ, 94-95) değil de insanlardan seçtiği ile ilgili ayetler de yansıtılarak üzerinde konuşulur (1, 2 ve 3. kazanımlar).</p> <p> Hz. Peygamber Dinimizi Öğretiyor: Hz. Muhammed'in peygamberlik yönü ile ilgili (Tebliğ: 5/Mâide 67; 24/Nûr 54, Tebyin: 16/Nahl 44; 3/Âl-i İmrân 164, Teşri: 7/A'râf 157; 4/Nisâ 59) ayetlerden hareketle tebliğ, tebyin, teşri görevlerinin ne anlama geldiği üzerinde konuşulur ve örneklendirilir (4 ve 5. kazanımlar).</p> <p> Neden İtaat? Öğrencilere “Hz. Muhammed'e itaat niçin gereklidir?” sorusu yöneltilerek ayetler çerçevesinde beyin fırtınası yaptırılır. Ulaşılan sonuçlar listelenir (6. kazanım).</p>	<p>[!] Seçme hadislerin anlamının kavranması esas olmakla beraber, öğrencilerin düzeyi dikkate alınarak orijinal metinleriyle birlikte ezberlemeleri teşvik edilmelidir.</p> <p>[!] Bu ünite Kur'an'a göre Hz. Muhammed'in konumunu gösteren ayetlerin yanı sıra ilgili diğer ayetler belirlenerek onun beşerî kimliği ile peygamberlik misyonu net olarak ortaya konulacaktır.</p> <p> Bu ünitenin 1. ve 2. kazanımları ile Siyer dersinin Hz. Muhammed'in Örnek Kişiliği ünitesi ilişkilendirilecektir.</p> <p>[!] Öncelikle verilecek değer; emaneti korumak, fedakârlık, güvenilirlik, merhamet.</p> <p>[!] Öncelikle verilecek beceriler; Kur'an-ı Kerim mealini kullanma, problem çözme, Türkçeyi doğru güzel ve etkili kullanma</p> <p> Bu ünite değerlendirme; açık uçlu sorular, çoktan seçmeli, boşluk doldurmalı testler ve kompozisyon çalışması şeklinde yapılabilir.</p>
	<p> Sınıf-okul içi etkinlik</p> <p> Ders içi ilişkilendirme</p>	<p> Okul dışı etkinlik</p> <p> Sınırlamalar</p>	<p>[!] Uyarı</p> <p> Ölçme ve değerlendirme</p>

HADİS DERSİ PROGRAMI ÜNİTE AÇILIMLARI, KAZANIMLAR, ETKİNLİK ÖRNEKLERİ VE AÇIKLAMALAR TABLOSU

ÜNİTE II		11. SINIF	
	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
HADİS İLMI VE TEMEL KAVRAMLARI	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hadis ilminin konusunu ve önemini açıklar. 2. Hadis ilmini Temel İslam Bilimleri ile ilişkilendirir. 3. Hadis ilminin temel kavramlarını tanımlar. 4. Hadis ve sünnet arasındaki farkı ayırt eder. 	<p> Hadis İlmi ve Diğerleri: Öğrencilere Hadis ilminin diğer ilim dalları ile nasıl bir ilişkisi olduğu sorusu yöneltilerek tartışmaları sağlanır. Ulaşılan sonuçlar tablo hâlinde gösterilir (2. kazanım).</p> <p> Temel Kavramları Öğreniyoruz: Bir ilim dalının temel kavramlarını bilmek niçin önemlidir? sorusu yöneltilir. Hadis ilminin temel kavramları tahtaya yansıtılarak öğrencilere bu kavramlardan ne anladıkları sorulur. Alınan cevaplardan hareketle kavramlar doğru bir şekilde sınıfça tanımlanır (3. kazanım).</p>	<p>[!] Seçme hadislerin anlamının kavranması esas olmakla beraber, öğrencilerin düzeyi dikkate alınarak orijinal metinleriyle birlikte ezberlemeleri teşvik edilmelidir.</p> <p>[!] 3. kazanım işlenirken öğrencilerin ilk defa karşılaştıkları kavram ve terimler öğrenci düzeyi dikkate alınarak olabildiğince anlaşılır hale getirilecektir.</p> <p>[!] Öncelikle verilecek değer; bilimsellik, bilime saygı, tarihsel mirasa duyarlılık</p> <p>[!] Öncelikle verilecek beceriler; araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma, hadis kaynaklarından yararlanma, mekân, zaman ve kronolojiyi algılama</p> <p> Bu ünite de değerlendirmeler; açık uçlu sorular, çoktan seçmeli, boşluk doldurmalı testler ve kompozisyon çalışması şeklinde yapılabilir.</p>

 Sınıf-okul içi etkinlik
 Ders içi ilişkilendirme

 Okul dışı etkinlik
 Sınırlamalar

[!] Uyarı
 Ölçme ve değerlendirme

7.6. HADİS DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI KAZANIMLAR, ETKİNLİK ÖRNEKLERİ VE AÇIKLAMALAR TABLOSU

ÜNİTE III		11. SINIF	
	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
HADİS TARİHİ	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hz. Muhammed döneminde hadislerin korunma-sına yönelik çalışmaları söyler. 2. Sahabenin hadis rivayetindeki rolünü açıklar. 3. İlk yazılı hadis belgelerini tanır. 4. İlk hadis derlemelerinin Tâbiin döneminde başladığını bilir. 5. Hadislerin tedvini ve tasnifi ile ilgili tarihî süreci açıklar. 6. Temel hadis kaynaklarını özelliklerine göre sınıflandırır. 7. Hadis usulünün doğuş ve gelişim sürecini açıklar. 8. Kütüb-i Sitte müelliflerini tanır. 9. Türkçeye çevrilen klasik hadis kaynaklarını tanır. 	<p> Onlar Olmasaydı: Hz. Peygamber hayattayken ve Hz. Peygamber’ın vefatından sonra sahabelerin hadislerin tespitine ve öğretilmesine yönelik yaptıkları faaliyetler ana hatlarıyla tespit edilerek karşılaştırılır (2. kazanım).</p> <p> Hadislerin Serüveni: Öğrencilerden tedvin ve tasnif kavramlarını hadis terimleri sözlüklerinden araştırmaları istenir. Bu bilgiler çerçevesinde öğrencilerin hadislerin tedvin ve tasnifleri hakkında konuşmaları sağlanır (5. Kazanım).</p> <p> Özellikleri Nelerdir? Öğrenciler gruplara ayrılır. Her bir gruptan bir hadis kaynağını araştırması istenir. Gruplar, çalışmalarını hadis usulü ile ilgili eserlerden, ilgili hadis kitaplarının özelliklerini araştırarak incelerler. Çalışmalar sunu haline getirilerek sınıfta paylaşılır (6. kazanım).</p>	<p> Ahlakla ilgili seçme hadislerin anlamının kavranması esas olmakla beraber, öğrencilerin düzeyi dikkate alınarak orijinal metinleriyle birlikte ezberlemeleri teşvik edilmelidir.</p> <p>[!] 8. kazanım işlenirken kütüb-i sitte müelliflerinin hayatı ve hadis ilmine yaptıkları katkılar ayrıntıya girilmeden, ana hatları ile verilecektir.</p> <p>[!] Öncelikle verilecek değer; bilimsellik, bilime saygı, tarihsel mirasa duyarlılık</p> <p>[!] Öncelikle verilecek beceriler; Araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma, hadis kaynaklarından yararlanma, mekân, zaman ve kronolojiyi algılama</p> <p> Bu ünite de değerlendirmeler; açık uçlu sorular, çoktan seçmeli, boşluk doldurmalı testler ve kompozisyon çalışması şeklinde yapılabilir.</p>

 Sınıf-okul içi etkinlik
 Ders içi ilişkilendirme

 Okul dışı etkinlik
 Sınırlamalar

 Uyarı
 Ölçme ve değerlendirme

HADİS DERSİ PROGRAMI ÜNİTE AÇILIMLARI, KAZANIMLAR, ETKİNLİK ÖRNEKLERİ VE AÇIKLAMALAR TABLOSU

ÜNİTE IV		11. SINIF	
	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
HADİS ÇEŞİTLERİ	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kaynağına göre hadis çeşitlerini açıklar. 2. Ravi sayısına göre hadis çeşitlerini açıklar. 3. Sıhhat derecelerine göre hadisleri sınıflandırır. 4. Sahih, hasen ve zayıf hadis arasındaki farkı açıklar. 5. Uydurma (mevzu) hadisi tanımlar. 6. Uydurma hadislerin ortaya çıkış nedenlerini irdeler. 7. Uydurma hadislerin zararlarını tartışır. 8. Hadis uydurma faaliyetlerine karşı alınan önlemleri açıklar. 	<p> Şema Oluşturuyoruz: Hadisleri kaynağına, ravi sayısına göre ayırmayı gösteren bir şema yapılır. Sınıfça üzerinde konuşulur (1 ve 2. kazanımlar).</p> <p> Böyle Bir Sebep Olur mu? Öğrencilerden hadis usulü ile ilgili kitaplardan uydurma hadislerin ortaya çıkış nedenleri hususunda bilgi toplamaları istenir. Elde edilen bilgilerle günümüz hadis anlayışı üzerinde ilişki kurmaları sağlanır. Uydurma hadislerin ortaya çıkmasındaki psikolojik ve sosyolojik durum tespit edilerek listelenir (5, 6 ve 7. kazanımlar).</p> <p> Tahmin Edebiliyor muyuz? Öğrencilere, “Uydurma hadislerin İslam’a ne gibi zararları olabilir?” sorusu yöneltilerek beyin fırtınası yapmaları sağlanır. Ulaşılan sonuçlar listelenir (8. kazanım).</p>	<p>[!] Sosyal ilişkilerle ilgili seçme hadislerin anlamının kavranması esas olmakla beraber, öğrencilerin düzeyi dikkate alınarak orijinal metinleriyle birlikte ezberlemeleri teşvik edilmelidir.</p> <p>[!] Öncelikle verilecek değer; bilimsellik, bilime saygı, tarihsel mirasa duyarlılık</p> <p>[!] Öncelikle verilecek beceriler; Araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma, hadis kaynaklarından yararlanma, mekân, zaman ve kronolojiyi algılama</p> <p> Bu ünite de değerlendirmeler; açık uçlu sorular, çoktan seçmeli, boşluk doldurmalı testler ve kompozisyon çalışması şeklinde yapılabilir.</p>

Sınıf-okul içi etkinlik
 Ders içi ilişkilendirme

Okul dışı etkinlik
 Sınırlamalar

Uyarı
 Ölçme ve değerlendirme

HADİS DERSİ PROGRAMI ÜNİTE AÇILIMLARI, KAZANIMLAR, ETKİNLİK ÖRNEKLERİ VE AÇIKLAMALAR TABLOSU

ÜNİTE V		11. SINIF	
	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
HADİSLERİN TAHLİL VE TENKİDİ	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ravilerin değerlendirilmesi ile ilgili adalet ve zabt şartının önemini açıklar. 2. Hadislerin sıhhatinin belirlenmesinde senet tenkidinin önemini tartışır. 3. Metin tenkidinde esas alınan ölçütleri açıklar. 4. Hadis tenkidi ile hadis inkârı arasındaki farkı ayırt eder. 	<p> Araştırıyoruz, Tartışıyoruz: Öğrencilerden, hadis usulü ile ilgili eserlerden ravilerin değerlendirilmesi ile ilgili “adalet” ve “zabt” kavramlarını araştırarak gelmeleri istenir. Araştırılan bilgiler doğrultusunda öğrencilerin hadis senetlerinin değerlendirilmesinde bu kavramların önemi ile ilgili tartışma yapmaları sağlanır. Tartışma sonuçları listelenir (1. kazanım).</p> <p> Ölçü Nedir? Örnek bir rivayet, metni ile birlikte tahtaya yansıtılır. Öğrencilerden bu rivayeti metin tenkidinde esas alınan ölçütler çerçevesinde değerlendirmeleri istenir (3. kazanım).</p>	<p>[!] Geleneksel hadis öğretiminde en güvenilir kabul edilen hadis eserlerinin, hadis tarihindeki önemleri vurgulanmakla beraber, içlerinde yer alan bazı rivayetlerin Kur’an-ı Kerim, Hz. Muhammed’in tarihî şahsiyeti, akli ilkeler ve tarihsel veriler ışığında çözümünün, tenkidinin yapılabileceği öğrenciye gösterilmelidir.</p> <p>[!] Bilgi ile ilgili seçme hadislerin anlamının kavranması esas olmakla beraber, öğrencilerin düzeyi dikkate alınarak orijinal metinleriyle birlikte ezberlemeleri teşvik edilmelidir.</p> <p>[!] 3. kazanımda rivayetleri değerlendirmede geleneksel hadis öğretiminde egemen olan senet tenkidi yerine metin tenkidine ağırlık verilecek, konu ile ilgili yardımcı malzemeden yararlanılarak öğrencilerin pratik yapmaları sağlanacaktır.</p> <p>[!] Bu ünite de geleneksel hadis öğretiminde en güvenilir kabul edilen hadis eserlerinin, hadis tarihindeki önemleri vurgulanmakla beraber, içlerinde yer alan bazı rivayetlerin Kur’an-ı Kerim, Hz. Muhammed’in tarihî şahsiyeti, akli ilkeler ve tarihsel veriler ışığında çözümünün, tenkidinin yapılabileceği öğrenciye gösterilmeli; öğrenci de uygulama yapmaya teşvik edilmelidir.</p> <p>[!] Öncelikle verilecek değer: bilimsellik, bilime saygı, tarihsel mirasa duyarlılık</p> <p>[!] Öncelikle verilecek beceriler: Türkçeyi doğru güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme, problem çözme, araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma, mekân, zaman ve kronolojiyi algılama</p> <p> Bu ünite de değerlendirmeler; açık uçlu sorular, çoktan seçmeli, boşluk doldurmalı testler ve kompozisyon çalışması şeklinde yapılabilir.</p>

Sınıf-okul içi etkinlik
 Ders içi ilişkilendirme

Okul dışı etkinlik
 Sınırlamalar

Uyarı
 Ölçme ve değerlendirme

HADİS DERSİ PROGRAMI ÜNİTE AÇILIMLARI, KAZANIMLAR, ETKİNLİK ÖRNEKLERİ VE AÇIKLAMALAR TABLOSU

ÜNİTE VI		11. SINIF	
	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
HADİS VE SÜNNETİN ANLAŞILMASI	<p>Bu ünite sonunda öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sünnet ve hadisin anlaşılmasını konu edinen hadis ilimlerini tanır. 2. Sünnet ve hadisin doğru anlaşılmasında modern bilimlerin katkısını fark eder. 3. Dinin anlaşılmasında hadis ve sünnetin önemini ve bağlayıcılığını kavrar. 4. Hadis ve sünnetin anlaşılmasında bütüncül yaklaşımın önemini tartışır. 5. Sünnetin doğru anlaşılmasında, hadislerin yerel ve evrensel niteliğini bilmenin önemini tartışır. 6. Hz. Muhammed’i örnek alma ile taklit etme arasındaki farkı ayırt eder. 7. Hz. Muhammed’in benzer olaylar karşısında farklı söz ve davranışlarda bulunmasının nedenlerini irdeler. 	<p> Hadislerin Doğru Anlaşılması İçin Neye İhtiyaç Vardır? İnsan davranışlarını konu alan bir hadis metni seçilir. Bu hadisin sosyoloji ve psikoloji ile ilişkisi belirlenir (2. kazanım).</p> <p> Nasıl Anlamalıyız? Örnek hadis metinleri çerçevesinde sünnetin doğru anlaşılmasında hadislerin yerel ve evrensel niteliğini bilmenin önemi hakkında öğrencilerin konuşmaları sağlanır. Bu konuşmalar sonucunda, günümüzde hadisleri anlarken nelere dikkat edilmesi gerektiği ile ilgili ölçüleri belirlemeleri istenir (5. kazanım).</p> <p> Taklit Etme mi, Örnek Alma mı? Öğrencilerden taklit etme ve model alma kavramları hakkında ansiklopedi ve sözlüklerden bilgi toplamaları istenir. Taklit etmeyle model alma arasındaki farklar tartışılarak belirlenir (6. kazanım).</p> <p> Örnek Hadis Metni ve Anlama Çalışması: Alışverişle ilgili bir hadis metni seçilir. Seçilen hadis metni yansıtılarak öğrencilere okutulur. Hadisleri anlama ve yorumlama ölçütleri çerçevesinde değerlendirmeleri istenir (Okuma metni).</p>	<p>[!] Alışverişle ilgili seçme hadislerin anlamının kavranması esas olmakla beraber, öğrencilerin düzeyi dikkate alınarak orijinal metinleriyle birlikte ezberlemeleri teşvik edilmelidir.</p> <p>[!] 2. kazanım işlenirken dinler tarihi, tarih, sosyoloji ve psikoloji gibi bilim dallarının verilerinden yararlanır.</p> <p>[!] 6. kazanımda Hz. Muhammed’in örnekliği anlatılırken örnek almak ile taklit etme arasındaki fark vurgulanarak, biçimsel ve öze ait davranışlar günümüzde de ilişkilendirilerek öğrencilerin dikkatleri çekilecektir</p> <p>[!] Öncelikle verilecek değer: bilimsellik, bilime saygı, tarihsel mirasa duyarlılık</p> <p>[!] Öncelikle verilecek beceriler: Hadis kaynaklarından yararlanma, Türkçeyi doğru güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme, problem çözme, araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma, mekân, zaman ve kronolojiyi algılama.</p> <p> Bu ünite de değerlendirmeler; açık uçlu sorular, çoktan seçmeli, boşluk doldurmalı testler ve kompozisyon çalışması şeklinde yapılabilir.</p>

 Sınıf-okul içi etkinlik
 Ders içi ilişkilendirme

 Okul dışı etkinlik
 Sınırlamalar

 Uyarı
 Ölçme ve değerlendirme

7.7. HADİS DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE AÇILIMLARI

I-KUR'AN'A GÖRE HZ. MUHAMMED'İN KONUMU	II-HADİS İLMİ VE TEMEL KAVRAMLARI	III-HADİS TARİHİ	IV-HADİS ÇEŞİTLERİ	V-HADİSLERİN TAHLİL VE TENKİDİ	VI-HADİS VE SÜNNETİN ANLAŞILMASI
<p>1.Hz. Muhammed'in Beşerî Yönü</p> <p>2. Hz. Muhammed'in Peygamberlik Yönü</p> <p>3. Hz. Muhammed'in Tebliğ ve Tebyin Görevi</p> <p>4. Hz. Muhammed'e İtaat</p> <p>Okuma Metni: İmanla İlgili Hadis Metinleri</p>	<p>1. Hadis İlminin Konusu ve Önemi</p> <p>2. Hadis İlminin Temel İslam Bilimleri ile İlişkisi</p> <p>3. Hadis İlminin Temel Kavramları</p> <p>3.1. Hadis</p> <p>3.2. Sünnet</p> <p>3.3. Eser</p> <p>3.4. Haber</p> <p>3.5. Ravi</p> <p>3.6. Rivayet-Mervi</p> <p>3.7. Sened-İsnad</p> <p>3.8. Metin</p> <p>3.9. Tarik-Tabaka</p> <p>3.10. Cerh ve Ta'dil</p> <p>Okuma Metni: İbadetle İlgili Hadis Metinleri</p>	<p>1. Hz. Muhammed Devrinde Hadis</p> <p>2. Sahabe Döneminde Hadis</p> <p>3. Tabiîn Döneminde Hadis</p> <p>4. Hadislerin Tedvini ve Tasnifi</p> <p>4.1. Tedvin ve Tasnif</p> <p>Faaliyetleri</p> <p>4.2. Temel Hadis Kaynaklarının Tasnifi</p> <p>5. Hadis Usulünün Oluşum Dönemi</p> <p>6.Hadiste Şerh ve Yorum Dönemi</p> <p>7. Kütüb-i Sitte Müellifleri</p> <p>8. Türkçeye Çevrilen Temel Hadis Kaynakları</p> <p>Okuma Metni: Ahlakla İlgili Hadis Metinleri</p>	<p>1. Kaynağına Göre Hadis Çeşitleri</p> <p>1.1. Kudsi Hadisler</p> <p>1.2. Merfu Hadisler</p> <p>1.3. Mevkuf Hadisler</p> <p>1.4. Maktu Hadisler</p> <p>3. Ravilerinin Sayısına Göre Hadis Çeşitleri</p> <p>3.1. Mütevatir Hadisler</p> <p>3.2. Ahad Hadisler</p> <p>3.2.1. Meşhur</p> <p>3.2.2. Aziz</p> <p>3.2.3. Garip</p> <p>4. Sıhhat Derecesine Göre Hadis Çeşitleri</p> <p>4.1. Sahih Hadis ve Özellikleri</p> <p>4.2. Hasen Hadis</p> <p>4.3. Zayıf Hadis ve Çeşitleri</p> <p>4.3.1. Senetteki Kopukluk ile İlgili Olanlar</p> <p>4.3.2. Ravinin Kusuru ile İlgili Olanlar</p> <p>5. Uydurma (Mevzu) Hadisler</p> <p>5.1. Mevzu Hadislerin Ortaya Çıkış Nedenleri</p> <p>5.2. Mevzu Hadisleri Tanıma Yolları</p> <p>5.3. Mevzu Hadislerin Yol Açtığı Zararlar</p> <p>5.4. Mevzu Hadislere Karşı Alınan Önlemler</p> <p>Okuma Metni: Sosyal İlişkilerle İlgili Hadis Metinleri</p>	<p>1. Sened Tenkidinde Ölçütler</p> <p>1.1. Ravinin Adaleti</p> <p>1.2. Ravinin Zabıtı</p> <p>2. Metin Tenkidinde Ölçütler</p> <p>2.1. Dil (İfadelerde Tutarlılık)</p> <p>2.2. Kur'an'a Uygunluk</p> <p>2.3. Sahih Sünnete Uygunluk</p> <p>2.4. Akılla Çelişmeme</p> <p>2.5. Tarihi Verilere Uygunluk</p> <p>Okuma Metni: Bilgi ve İlimle İlgili Hadis Metinleri</p>	<p>1. Sünnet ve Hadisin Anlaşılmasını Konu Edinen Geleneksel Hadis İlimleri</p> <p>1.1. Garibu'l-Hadis</p> <p>1.2. Muhtelifu'l- Hadis</p> <p>1.3. Fıkhu'l- Hadis</p> <p>1.4. Esbâbu Vurudi'l- Hadis</p> <p>2. Sünnet ve Hadisin Anlaşılmasında Modern Bilimlerin Katkısı</p> <p>3. Dinin Kaynağı Olması Bakımından Hadis ve Sünnetin Değeri</p> <p>3.1. Hadis ve Sünnetin Bağlayıcılığı</p> <p>3.2. Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasında Bütünlüğü</p> <p>Gözetilmesi</p> <p>3.3. Hadiste Yerellik ve Evrensellik</p> <p>4. Örnek Alma ve Taklit Etme Arasındaki Fark</p> <p>Okuma Metni: Alışverişle İlgili Hadis Metinleri</p>

**HADİS DERSİ ÖĞRETİM
PROGRAMI ÖRNEK
ETKİNLİK
UYGULAMALARI**

VAHİY ALAN BEŞER

DERS	: Hadis
SINIF	: 11. sınıf
YAKLAŞIK SÜRE	: 40'
ÜNİTE	: Kur'an'a Göre Hz. Muhammed'in Konumu
TEMEL BECERİLER	: Kur'an-ı Kerim mealini kullanma, problem çözme, Türkçeyi doğru güzel ve etkili kullanma
KAZANIMLAR	: Hz. Muhammed'in beşerî yönüne dair Kur'an'dan örnekler verir. Hz. Muhammed'i diğer insanlardan ayıran özelliğın vahiy alması olduğunu bilir. Hz. Muhammed'in peygamberlik yönünü ayetlerle açıklar.
KAYNAK/MATERYAL	:Kur'an-ı Kerim mealleri, projeksiyon, çalışma kağıdı

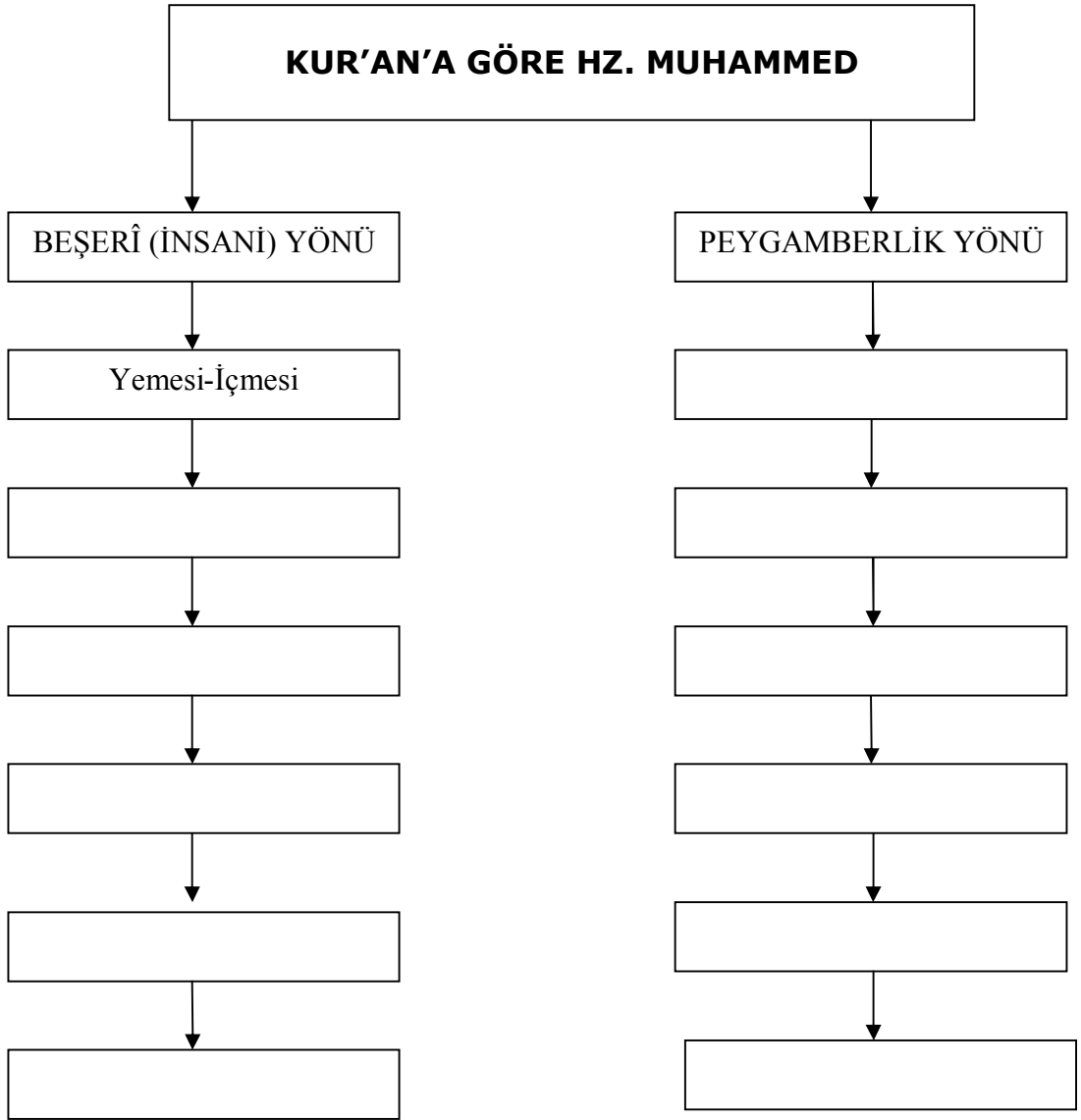
SÜREÇ

1. Ek-1'deki ayetler yansıtılır.
2. Öğrencilere yansıtılan ayetleri okuyup düşünmeleri için süre verilir.
3. Sürecin bu aşamasında öğrencilere aşağıdaki sorular yöneltilir:
 - Hz. Peygamber'e hangi yönlerden ve hangi gerekçelerle itiraz edilmektedir?
 - İtiraz edenlere ayetlerde nasıl cevap verilmektedir?
 - Ayetlere göre Hz. Peygamber'in diğer insanlardan ayıran en belirgin özellikler nelerdir?
 - Hz. Peygamber'in hem insan olması hem de vahiy alması ne anlama gelmektedir?
 - Hz. Muhammed'in vahiy alan bir insan olmasıyla örneklığı arasında nasıl bir ilişki vardır?
 - Alınan cevaplar tahtaya listelenir ve Hz. Peygamber'in Kur'an-ı Kerim'e göre konumu ile ilgili temel özellikler belirlenir.

DEĞERLENDİRME

Öğrencilere Hz. Peygamber'in Kur'an-ı Kerim'e göre konumunu gösteren şema (Ek-2) dağıtılır. Öğrencilerden bu şemayı doldurmaları istenir ve doldurulan şemalar kontrol edilir.

- ✓ *“İçlerinden bir adama: İnsanları uyar ve iman edenlere, Rableri katında kendileri için (ahirette) yüksek makamlar olduğunu müjdele, diye vahyetmemiz, insanların tuhafına mı gitti?”(10/Yunus, 2)*
- ✓ *“De ki: Ben de ancak sizin gibi bir insanım. Ancak bana, ilahınızın, tek bir ilah olduğu vahyolunuyor...” (18/Kehf, 110) (Ayrıca bkz. 41/Fussilet, 6)*
- ✓ *“De ki: Ben ancak Rabb`im tarafından bana vahyolunana uyarım.” (7/Araf, 203)*
- ✓ *“Ey Muhammed! Senden önce de hiçbir insanı ölümsüz kılmadık, sen öleceksin de onlar baki mi kalacak?” (21/Enbiya, 34)*
- ✓ *“Ey Muhammed! Şüphesiz sen de öleceksin, onlar da ölecekler.” (39/Zümer, 30)*
- ✓ *“Şöyle dediler: Bu ne biçim peygamber, yemek yiyor, çarşılarda dolaşiyor. Ona bir melek indirilseydi de bu onunla beraber bir uyarıcı olsaydı ya.” (25/Furkan, 7)*
- ✓ *“Bir de dediler ki: “Ona (açıktan göreceğimiz) bir melek indirilse ya!” Eğer (öyle) bir melek indirseydik artık iş bitirilmiş olurdu sonra da kendilerine göz açtırılmazdı. (Hemen helak edilirdi). Eğer onu (Peygamber`i) bir melek kılsaydık yine onu bir adam (suretinde) yapardık ve onları yine içinde buldukları karmaşaya düşürmüş olurduk.” (6/En`am, 8-9)*
- ✓ *“İnsanlara doğruluk rehberi (hidayet) geldiği zaman, onların inanmalarına engel olan sadece: “Allah, peygamber olarak bir insan mı gönderdi?” demiş olmalarıdır. De ki: “Yeryüzünde gezip dolaşanlar melek olsalardı biz de onlara gökten peygamber olarak bir melek gönderirdik.” (17/İsra, 94-95)*

TEMEL KAVRAMLARI ÖĞRENİYORUZ

DERS	: Hadis
SINIF	: 11. sınıf
YAKLAŞIK SÜRE	: 40'
ÜNİTE	: Hadis İlmi ve Temel Kavramları
TEMEL BECERİLER	: Araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma, hadis kaynaklarından yararlanma
KAZANIMLAR	: Hadis ilminin temel kavramlarını tanımlar.
KAYNAK/MATERYAL	: Çalışma kâğıdı

SÜREÇ

1. Öğrencilerden hadis ilminin temel kavramlarını hadis terimleri sözlüğünden araştırmaları istenir.
2. Öğrencilere “Bir ilim dalının temel kavramlarını bilmek niçin önemlidir?” sorusu yöneltilir ve alınan cevaplar listelenir.
3. Daha sonra öğrencilerin EK-1’deki hadis kavramlarının anlamlarını yazmaları sağlanır.

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin doldurmuş olduğu EK-1’deki çalışma kâğıdı kontrol edilir.

ÇALIŞMA KÂĞIDI

HADİS İLMİNİN TEMEL KAVRAMLARI

HADİS	
SÜNNET	
ESER	
HABER	
RAVİ	
RİVAYET-MERVİ	
SENET-İSNAT	
METİN	
TARİK-TABAKA	
CERH VE TA'DİL	

HADİSLERİN SERÜVENİ

DERS	: Hadis
SINIF	: 11. sınıf
YAKLAŞIK SÜRE	: 40'
ÜNİTE	: Hadis Tarihi
TEMEL BECERİLER	: Araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma, hadis kaynaklarından yararlanma, mekân, zaman ve kronolojiyi algılama
KAZANIMLAR	: Hadislerin tedvin ve tasnifi ile ilgili tarihî süreci açıklar.
KAYNAK/MATERYAL	: Hadis tarihi, hadis terimleri sözlüğü

SÜREÇ

1. Öğrencilerden tedvin ve tasnif çalışmaları hakkında bilgi toplamaları istenir.
2. Tedvin döneminde yapılan çalışmalar hakkında “Kim, ne, ne zaman, niçin, nasıl ve nerede?” soruları çerçevesinde öğrencilerin konuşmaları sağlanır.
3. Tasnif döneminde yapılan çalışmalar hakkında aynı sorularla öğrencilerin konuşmaları istenir.
4. Tasnif dönemi sonunda ortaya çıkan temel hadis eserlerinden örnekler verilir.
5. Öğrencilerden “Tedvin ve tasnif çalışmaları olmasaydı hangi sorunlar ortaya çıkardı?” sorusu ışığında (Ek-1) bir kompozisyon yazmaları istenir.

DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin doldurdıkları (EK-1) çalışma kâğıtları kontrol edilir.

ÇALIŞMA KÂĞIDI

.....
.....
.....
.....

ŞEMA OLUŞTURUYORUZ

DERS	: Hadis
SINIF	: 11. sınıf
YAKLAŞIK SÜRE	: 40'
ÜNİTE	: Hadis Çeşitleri
TEMEL BECERİLER	: Araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma, hadis kaynaklarından yararlanma, mekân, zaman ve kronolojiyi algılama
KAZANIMLAR	: Kaynağına göre hadis çeşitlerini açıklar. Ravi sayısına göre hadis çeşitlerini açıklar
KAYNAK/MATERYAL	: Hadis usulü kaynakları, hadis kaynakları

SÜREÇ

1. Öğrenciler iki gruba ayrılır. Birinci gruptan “Kaynağına Göre Hadis Çeşitlerini”, diğer gruptan ise “Ravilerin Sayısına Göre Hadis Çeşitlerini” araştırmaları istenir.
2. Birinci gruptan kaynağına göre hadis çeşitlerini açıklarken ayet, kudsî ve nebevî hadis kavramları arasındaki farka dikkat çekmeleri istenir.
3. Öğrencilerden bu farklılıkları Ek-1’deki çalışma kâğıdına yazmaları istenir.
4. İkinci gruptan ise kaynağına ve ravi sayısına göre hadis çeşitleri ile ilgili sunumu sınıfta yapmaları istenir.
5. Ek-2 dağıtılarak öğrencilerin bunu doldurmaları sağlanır.

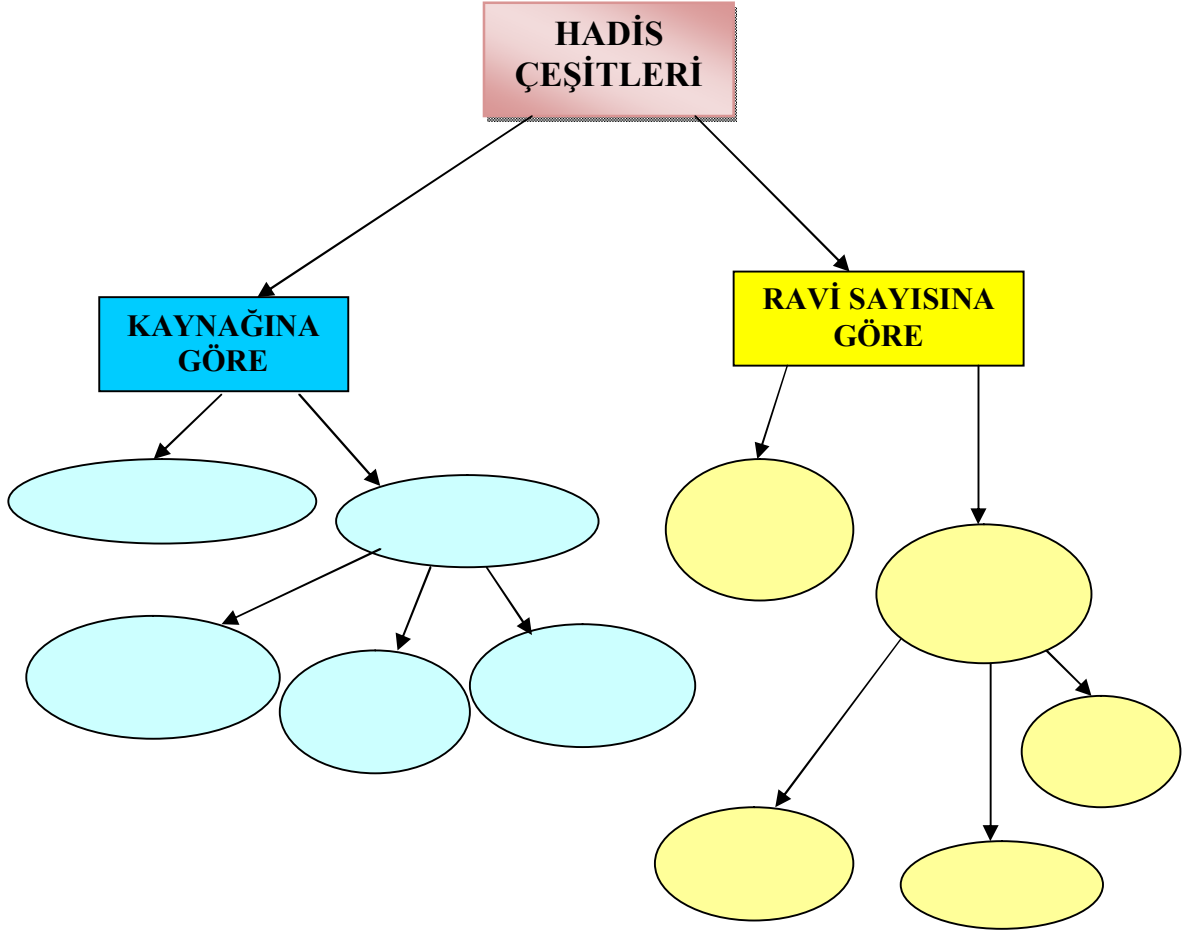
DEĞERLENDİRME

Şemaların (Ek-1 ve Ek-2) doğru olarak doldurup doldurmadıkları kontrol edilir.

ÇALIŞMA KÂĞIDI

	LAFIZ YÖNÜNDEN	MANA YÖNÜNDEN
AYET	ALLAH'A AİT
KUDSÎ HADİS	HZ. PEYGAMBER'E AİT
NEBEVÎ HADİS

ÇALIŞMA KÂĞIDI

ÖLÇÜ NEDİR?

DERS	: Hadis
SINIF	: 11. sınıf
YAKLAŞIK SÜRE	: 40'
ÜNİTE	: Hadislerin Tahlil ve Tenkidi
TEMEL BECERİLER	: Türkçeyi doğru güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme, problem çözme, araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma, mekân, zaman ve kronolojiyi algılama
KAZANIMLAR	: Metin tenkidinde esas alınan ölçütleri açıklar.
KAYNAK/MATERYAL	: Çalışma kağıtları, projeksiyon, hadis kaynakları, mevzu hadis kitapları, İslam Tarihi kaynakları

SÜREÇ

- Öğrenciler derse hazırlanırken onların dikkatlerini çekebilmek için hadis metinlerini değerlendirmede Kur'an-ı Kerim, akıl ve tarihî verilerin işlevi hakkında şu gibi sorular sorulur:
 - ✓ Anlamı size garip gelen bir hadis hatırlıyor musunuz?
 - ✓ Kur'an-hadis ilişkisinden ne anlıyorsunuz?
 - ✓ Hadisleri değerlendirmede akıldan nasıl yararlanabiliriz?
 - ✓ Hadis olarak duyduğunuz sözlerin doğruluğundan şüphe ettiğiniz zaman ne yaparsınız?
- Alınan cevaplar tahtaya yazılır.
- Öğretmen, kendi başından geçen bir olayı, gazete veya dergide okuduğu bir haberi anlatarak ya da öğrencilerin konuyla ilgili karşılaştıkları bir olayı anlatarak konuya girebilir.
- Öğrencilere hadis tarihi boyunca hadislerin sıhhatini belirlemede büyük ölçüde senet tenkidine önem verildiğini ancak bunun hadis kitaplarına zayıf ve uydurma rivayetlerin girmesine engel olamadığı için hadislerin, metin tenkidine tabi tutulmasının önemli olduğu söylenir.
- Konunun önemini vurgulamak amacıyla; Kur'an-ı Kerim'e, akla ve tarihî verilere aykırı düşen bazı rivayetler seçilir. Kur'an-ı Kerim'e ters düşen hadislere örnek olarak "Arabı üç şey için seviniz: Ben Arabım, Kur'an Arapça indirildi ve cennet ehlinin dili Arapçadır." rivayeti tahtaya yazılır.
- Bu rivayetin eleştirisi şu şekilde yapılır:
 - ✓ Rivayet, Kur'an'ın Hucurat süresinin 13. ayetinde yer alan "Allah katında en değerliniz ona karşı en saygılı olanınızdır." ifadesiyle çelişmektedir.
 - ✓ Allah, Kur'an-ı Kerim'de "Ey Araplar", "Ey Türkler" gibi ırklara yönelik hitaplar yerine "Ey insanlar", "Ey Âdemoğulları" gibi genel hitaplarda bulunur. İsrâ süresi 70. ayette, "Biz Âdemoğullarına değer verdik...", Tin süresi 4. ayette "Biz insanı en güzel şekilde yarattık." örneklerinde görüldüğü gibi Kur'an-ı Kerim'de ırk ayrımı yapılmamış, hiç kimseye bir ayrıcalık tanınmamıştır.
 - ✓ Kur'an-ı Kerim'de "Ey Arap Peygamber" şeklinde bir hitap yoktur.

- ✓ Hz. Muhammed, “Arabın Arap olmayana, Arap olmayanın Araba takva dışında bir üstünlüğü yoktur.” buyurmuştur.
 - ✓ Kur’an’ın Arapça indirilmesinin tek amacı, ilk muhatapları olan Arapların ilâhi mesajı daha iyi anlamalarını sağlamaktır. Yunus:2, Zümer:28, Fussilet:3, 44, Şûrâ: 7. ayetleri buna örnektir.
 - ✓ Allah’ın yarattığı insanlar arasında ırk ve dil ayrımı yapması onun adaletine uygun düşmez.
7. Öğrencilere bunlara ekleyebilecekleri başka eleştirilerinin olup olmadığı sorulur ve uygun bulunan cevaplar tahtaya yazılır. Ayrıca şu sahih hadisi, metni eleştirilen rivayetle karşılaştırmaları istenir: “*Allah sizin suretlerinize ve mallarınıza bakmaz, ancak kalplerinize ve amellerinize bakar.*”
8. Hadislerin anlaşılmasında yaşanmış tarihi olayların göz ardı edilemeyeceğine işaret edilir. Hadisleri değerlendirmede tarihî verilerin önemi vurgulanır ve bu “*Kureyş, hayırda ve şerde kıyamete kadar insanların yöneticileridir.*” rivayetiyle açıklanır. Bu rivayet eleştirirken şu noktalar üzerinde durulur:
- ✓ İslam tarihinde yöneticilik Abbasilerden sonra Arapların elinden çıkıp diğer uluslara, örneğin Türklere geçtiği için bu rivayet, tarihî olaylara aykırıdır.
 - ✓ Bu rivayet, Allah’ın bildirdiği bir bilgiye dayanıyorsa bu bilgide bir yanlışlık olması mümkün değildir..
9. Öğrencilere bu konudaki düşüncelerini açıklamaları için çeşitli sorular sorulur.

DEĞERLENDİRME

- Öğrencilerin hadis tenkidinde esas alınan ölçütleri anlayıp anlamadıkları değerlendirilir.

TAKLİT ETME Mİ ÖRNEK ALMA MI?

DERS	: Hadis
SINIF	: 11
YAKLAŞIK SÜRE	: 40'
ÜNİTE	: Hadis Ve Sünnetin Anlaşılması
TEMEL BECERİLER	: Hadis kaynaklarından yararlanma Türkçeyi doğru güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme, problem çözme, araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma, mekân, zaman ve kronolojiyi algılama
KAZANIMLAR	: Hz. Muhammed'i örnek alma ile taklit etme arasındaki farkı ayırt eder.
KAYNAK/MATERYAL:	Siyer, İslâm tarihi, hadis usulü ve temel hadis kaynakları

SÜREÇ

1. Taklit etmenin ne anlama geldiği öğrencilere sorulur ve alınan cevaplar tahtaya yazılır.
2. Örnek alma ne demektir? sorusu öğrencilere sorulur. Alınan cevaplar tahtaya yazılır.
3. Taklit etme ve örnek almanın ne anlama geldiği ile ilgili alınan cevaplar karşılaştırılır.
4. Taklit etme ve örnek alma arasındaki fark belirlendikten sonra öğrencilere şu sorular yöneltilir:
 - Bir insan diğer bir insanı niçin taklit eder ve örnek alır?
 - Sizin hayatınızda örnek aldığınız kimseler var mı?
 - Bu kişileri hangi özelliklerinden dolayı örnek aldınız?
 - Hz. Muhammed niçin en güzel örnektir?
 - Hz. Muhammed'i en güzel örnek almaya ne ad verilir?
5. Öğrencilere çevrelerinde Hz. Muhammed'in sünnetine uyduğunu söyleyen insanların olup olmadıkları sorulur.
6. Hz. Peygamber'in sünnetini doğru anlayabilmek ve onun en güzel örnekliğini iyi kavrayabilmek için taklit etme ile örnek alma arasındaki farklara vurgu yapılır.
7. Hz. Peygamber'in pek çok konuda ashabıyla istişare ederek bundan çıkan sonuca göre hareket etmesinin ne anlama geldiği sorulur.
8. Hz. Peygamber'in uygulayarak gösterdiği ibadetlerin taklit etme mi modelleme mi olduğu üzerinde konuşulur.
9. Hz. Peygamber'in örnekliğini işlevsel kılabilmek ve sonraki nesillere de canlı bir şekilde aktarabilmek için onun söz ve davranışlarının arkasında yatan amaçları iyi tespit etmenin önemine vurgu yapılır.

DEĞERLENDİRME

- Öğrencilerin taklit etme ve örnek alma (modelleme) arasındaki farkı ayırt edip edemedikleri sorulur.

ÖRNEK HADİS METNİ VE ANLAMA ÇALIŞMASI

DERS	: Hadis
SINIF	: 11. sınıf
YAKLAŞIK SÜRE	: 40'
ÖRNEK METİN	: İbadetle İlgili Hadis Metinleri
TEMEL BECERİLER	: Hadis kaynaklarından yararlanma, Türkçeyi doğru güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme, problem çözme, araştırma, bilgi teknolojilerini kullanma, mekân, zaman ve kronolojiyi algılama
KAYNAK/MATERYAL	: Çalışma kâğıtları, projeksiyon, hadis kaynakları, mevzuat kitapları, İslam tarihi kaynakları

SÜREÇ

1. Aşağıdaki rivayeti yansıtınız ve meali ile birlikte öğrencilere birkaç defa okutunuz.

« قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى صُورَتِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ » .

“Allah suretlerinize (görünüşünüze) ve mallarınıza bakmaz. Ancak kalplerinize ve amellerinize bakar.” (Müslim, Birr, Hadis: 34)

2. Ek-1 Çalışma kâğıdını öğrencilere dağıtarak hadisle ilgili anlama çalışması yaptırınız.

DEĞERLENDİRME

Çalışma kâğıdı (Ek-2) kontrol edilir.

ÇALIŞMA KÂĞIDI

HADİSLERİ ANLAMA VE YORUMLAMA ÇALIŞMASI

Hadisleri Anlama ve Yorumlamada Dikkate Alınacak Sorular	CEVAPLAR
1. Hadiste yer alan kavramlar ve deyimler nelerdir? (Hadisteki bağlamından hareketle kavramların taşıdığı anlamlar açıklanacaktır. Bu açıklamada kavramların çağrıştırdığı zıt anlamlardan da faydalanılabilir.)
2. Hadisin söyleniş nedeni sizce ne olabilir?
3. Hadisteki edebî sanatlar ve anlatım özellikleri nelerdir?
4. Hadisin anlamı Kur'an-ı Kerim'den hangi ayetlerle ilişkilendirilir?
5. Hadiste hangi konulara dikkat çekilmiş ve ne tür çözümler önerilmiştir? Peygamberimizin çözümlerinden ve öğütlerinden hareketle hangi güncel meselelere ne tür çözümler geliştirilebilir?
6. Hadis metninden hangi ilkeler çıkarılabilir?
7. Hadis metnine en uygun başlık ne olabilir?
8. Hadis hangi duygu ve düşünceleri uyandırmaktadır? (Hadisten hareketle yaşanan veya tanık olunan olaylardan da yararlanılarak duygu ve düşünceleri ifade eden kısa bir öykü veya metin yazılır.)

Açıklama: Bir hadiste bu soruların hepsinin cevabı olmayabilir veya tespit edilemeyebilir. Bu nedenle tespit edilebilenler cevaplanır. Ayrıca her hadisin özel durumuna göre bu ölçütlerin dışında da anlamaya yönelik farklı sorular oluşturularak değişik ölçütler geliştirilebilir.